

FULD TALE

12. september 2021

Samrådsspørgsmål V:

Vil ministeren forholde sig til artiklerne "Forskelsbehandling af værste skuffe" og "Mads Duedahl. – vi betaler for københavnernes kultur" i Nordjyske den 16. juni 2021 vedrørende kulturstøtte, herunder nærmere redegøre for baggrunden for den aktuelle geografiske fordeling af støtten, og vil ministeren oplyse, hvilke overvejelser - om nogen – regeringen har for kulturstøttens fordeling i fremtiden?

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Jan E. Jørgensen (V) og Preben Bang Henriksen (V).

Det talte ord gælder.

Svar:

Tak for spørgsmålet og muligheden for at komme her i dag og drøfte det meget relevante spørgsmål om fordelingen af kulturstøtten i Danmark.

Bare så det er slået fast fra start: For regeringen er det afgørende, at *alle* danskere har mulighed for at opleve og deltage i kulturen. Kulturen er med til at danne os, skabe fællesskaber og give os oplevelser, der udvikler os som mennesker.

Samtidig kan kulturen noget helt særligt i forhold til at sikre, at vi hænger sammen som samfund. Kulturen er en vigtig kraft, der kan bygge bro og skabe en følelse af samhørighed.

Men vi kommer ikke uden om, at en stor del af vores kulturliv afhænger af støtte – det være sig statslig, kommunal eller privat. Og netop derfor er det væsentligt at drøfte fordelingen af denne, så vi sikrer gode og tilgængelige kulturtilbud i hele landet.

Og lad det være sagt med det samme: når jeg ser på tallene som omtales i artiklerne springer de store forskelle da også mig i øjnene!

I samrådsspørgsmålet bliver jeg bedt om at forholde mig til to artikler og redegøre nærmere for den geografiske fordeling af den statslige støtte.

Jeg vil ikke give jer en detaljeret udredning af hele kulturstøtten i dag, for kulturområdet dækker utrolig bredt og har et hav af forskellige tilskudsmodeller for fx idræt, museer og scenekunst. Og de har hver deres historik og opbygning.

Men når vi ser på den geografiske fordeling af kulturstøtten generelt, er der markante geografiske forskelle i fordelingen af støtte pr. indbygger: København skiller sig ud som den landsdel, som modtager flest kultur kroner. Det gælder vel at mærke også efter, at tilskuddene til institutioner med landsdækkende aktiviteter – som ofte ligger i København – er trukket ud af regnestykket. Region Nordjylland og Region Sjælland modtager i den modsatte ende færrest midler.

Kigger man ned i områderne er der lidt variation – f.eks. modtager Region Syd mest støtte pr. indbygger på musikområdet og til biblioteker, mens Region Midt modtager mest statslig støtte pr. indbygger til folkeoplysning og højskoler.

Men den overordnede tendens er klar – og jeg anerkender derfor også, at der er en skævhed, som vi bør gøre noget ved!

Der er mange årsager til skævheden, og årsagerne er forskellige mellem kulturområderne. Men overordnet kan man sige, at det billede, vi står med i dag, er resultatet af tidligere og ofte gamle politiske aftaler og historik. Ikke mindst præger Kommunalreformens overdragelse af de amtslige tilskud til staten billedet i dag og er en af de væsentligste årsager til de store geografiske forskelle i støtten.

Det gælder f.eks. museumsområdet, som der er fokus på i artiklerne. Hvor ARKENs tidligere amtslige tilskud udgør hele 72 pct. af det nuværende tilskud, udgør Kunstens tidligere amtslige tilskud kun 35

pct. af det nuværende tilskud. Staten overtog og videreførte i forbindelse med kommunalreformen de tidligere amtslige tilskud og bl.a. derfor modtager ARKEN i dag et større tilskud fra staten end Kunsten.

Men der er også andre forklaringer på de skævt fordelte tilskud. En af dem er antallet af kulturinstitutioner i de forskellige dele af landet. Ca. $\frac{3}{4}$ af Kulturministeriets kulturtilskud er driftstilskud – og når der er mange kulturinstitutioner et sted, gives der dermed også meget støtte til det område. Det er fx tilfældet på museumsområdet, hvor der er mange tilbud i Hovedstaden, Syddanmark og Midtjylland, mens der er færre i Nordjylland og Sjælland.

Det sætter sine naturlige spor i den udbetalte støtte. I den forbindelse er det værd at være opmærksom på, at institutionerne oftest er oprettet på lokalt initiativ og ikke af staten.

Men uanset forklaringerne, så vil jeg sige meget klart, at regeringen er meget optaget af at få kultur ud i hele landet og understøtte, at der er gode vilkår *alle* steder.

Det gælder for kulturområdet. Og helt generelt er spørgsmålet om en bedre balance i Danmark højt på regeringens dagsorden. Det har vi vist – ikke bare med ord, men gennem konkret handling. Lad mig nævne nogle eksempler:

- Vi har lavet en *Udligningsreform* i 2020 med V, RV, SF og ALT, der ikke bare gør, at vi har fået et mere enkelt og robust udligningssystem, men vigtigst giver bedre forudsætninger for velfærd i hele landet.
- Før sommerferien indgik vi en aftale om *Udflytning af videregående uddannelser* med et stort antal af Folketingets partier. Aftalen sætter rammerne for flere og bedre uddannelsesmuligheder uden for de største byer. Udflytningen omfattede også kulturområdet, idet der naturligvis også bør være adgang til kunstneriske uddannelser uden for de større byer. Aftalen indebærer konkret,

at der flyttes 60 kunstneriske studiepladser fra København til Holstebro.

- Og endelig vil jeg nævne hele regeringens omfattende *Land og By-indsats*. Netop med henblik på at skabe en bedre balance mellem land- og byområder fremlagde regeringen i maj to udspil, og disse vil i efteråret blive suppleret af flere nye initiativer.

Og alt dét, har regeringen jo netop gjort, fordi vi kan se, at der er en udfordring, der skal håndteres. Det gælder også på kulturområdet, hvor der – som jeg netop har redegjort for – fortsat *er* skævheder i kulturstøtten.

Så derfor synes jeg, det er en særdeles vigtig og relevant overvejelse: hvordan får vi endnu mere kultur ud i hele landet, og hvordan sikrer vi gode vilkår for kulturen i *alle* dele af landet?

Og i forlængelse heraf: Hvilke modeller og kriterier skal støtten fordeles ud fra? For det skal vel ikke kun være ud fra en geografisk nøgle? Skal støtte f.eks. fordeles ud fra kvalitet i kulturtilbuddet? Besøgstal? Antal udstillinger eller f.eks. særlige opgaver?

Det ville jeg da gerne høre Jan E. Jørgensen og Preben Bang Henriksens bud på: Hvilke kriterier, synes I, er rimelige?

Afslutningsvis vil jeg gerne kommentere på et element mere i artiklerne: Der henvises et sted til de såkaldte ”salamibesparelser” – hvilket må være det omprioriteringsbidrag, som V-regeringen indførte i 2016.

Så lad os så i fællesskab bare glæde os over, at det er historisk, idet regeringen sammen med støttepartierne annullerede den borgerlige regerings grønthøsterbesparelser på kulturområdet og samtidig gav kulturområdet et markant løft med Finansloven 2020 på i alt 437 mio. kr. i perioden 2021-24.

Desuden annullerede vi VLAK-regeringens planlagte DR-besparelser på 900 mio. kr. fra 2022 og frem til 2025, ligesom der blev afsat

ca. 4,7 mia. kr. årligt i perioden 2022-25, som et udgangspunkt for medieforhandlingerne.

Nu er det her jo et åbent samråd, og jeg vil slutteligt rette mig mod alle dem, jeg kunne forestille mig lytter med derude – og som det her jo egentlig handler om: Lokale kulturaktører, kulturinstitutioner, kunstnere, kulturinteresserede.

Til jer vil jeg sige: Jeg vil også meget gerne høre jeres syn på de spørgsmål, jeg har rejst i dag. For mig er det her og nu aller vigtigt at komme ud og lytte og starte samtalen. Så vi sammen kan skabe de bedste forudsætninger for, at kulturen kan udfolde sig på rig og mangfoldig vis i hele Danmark.

Tak for ordet.